

СОЦІАЛЬНІ ПОСЛУГИ ЯК ОСОБЛИВИЙ РІЗНОВИД ПУБЛІЧНИХ ПОСЛУГ

Статтю присвячено дослідженню соціальних послуг як особливого різновиду публічних послуг. Соціальні пріоритети держави є основними та створюють рівні можливості для всіх громадян України. Досліджується пріоритетність завдань сучасної держави у забезпеченні публічних послуг та ефективності їх надання. Побудова системи соціальних послуг зумовлена як історичними особливостями розвитку Української держави, так і соціально-економічними факторами, задіяними у процесі її формування на кожному етапі еволюційного становлення. Проведення цілеспрямованої соціальної політики багато в чому залежить від ефективності здійснення соціального захисту. Сучасний стан нормативно-правового регулювання, теоретичних засад і практичних аспектів реалізації соціальних і публічних послуг у сфері соціального захисту населення свідчить про наявність низки суперечностей, зокрема у частині розмежування зазначених категорій, їхнього змісту тощо, що ускладнює розвиток інституту надання соціальних послуг в Україні. Розглянуто підходи до розуміння послуг, публічних послуг, соціальних послуг з урахуванням наукових розробок і нормативно-правових актів. Аналіз поняття «послуга» проведено через взаємозв'язок між поняттями «товар», «продукт» і «послуга». Сферу публічних послуг як таких, що надаються органами державної влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами, організаціями, які перебувають в їх управлінні, розглянуто з позиції Концепції адміністративної реформи в Україні. Акцентується увага, що система соціальних послуг в Україні постійно перебуває у процесі оновлення та модернізації відповідно до нових потреб громадян і сучасних світових підходів у наданні соціальних послуг. Проведено аналіз законодавства про надання соціальних послуг. Надамо авторське поняття «соціальна послуга». Зроблено висновок, що публічне управління у соціальній сфері реалізовується через надання соціальних послуг. Ключовими аспектами таких послуг є те, що за ознаками та природою вони є публічними. Крім того, соціальні послуги виділяються саме за сферою реалізації, а не за колом суб'єктів їх надання.

Ключові слова: адміністративна послуга, публічна послуга, соціальна політика, соціальна послуга, послуга, публічна влада, товар.

The article is devoted to the study of social services as a special kind of public services. The social priorities of the state are the main ones and create equal opportunities for all citizens of Ukraine. The priority of the tasks of the modern state in the provision of public services and the efficiency of their provision is studied. The construction of the system of social services is conditioned both by the historical peculiarities of the development of the Ukrainian state and by the socio-economic factors that were involved in the processes of its formation at each stage of its evolutionary formation. The implementation of a purposeful social policy largely depends on the effectiveness of social protection. The current state of legal regulation, theoretical foundations and practical aspects of the implementation of social and public services in the field of social protection indicates a number of contradictions, in particular regarding the delimitation of these categories, their content, etc., which in turn complicates, in particular, development Institute of Social Services in Ukraine. Approaches to understanding services, public services, social services are considered, which took into account scientific developments and regulations. The analysis of the concept of "service" is carried out through the relationship between

the concepts of “goods”, “product” and “service”. The sphere of public services as those provided by public authorities, local governments, enterprises, institutions, organizations under their management is considered in terms of the Concept of Administrative Reform in Ukraine. Emphasis is placed on the fact that the system of social services in Ukraine is constantly in the process of renewal and modernization in accordance with the new needs of citizens and modern global approaches to the provision of social services. An analysis of the legislation on the provision of social services. The author’s concept of “social service” is given. It is concluded that public administration in the social sphere is implemented through the provision of social services. The key aspects of these services are that they are public in nature and nature. In addition, social services are distinguished by the scope of implementation, and not by the range of subjects of their provision.

Key words: *administrative service, public service, social policy, social service, service, public authority, goods.*

Вступ. Народні депутати України та Президент України, складаючи присягу, беруть на себе обов’язок дбати про благо Вітчизни та добробут Українського народу, що є важливим політичним пріоритетом Української держави. Проте офіційна статистика та дані соціологічних досліджень засвідчують наявність соціальної стратифікації, майнового розшарування суспільства, невдоволеність значної частини населення матеріальним становищем своєї сім’ї.

Макроекономічні дисбаланси, накопичені в попередні роки, політична криза початку 2014 р., окупація Криму й окремих районів Донецької та Луганських областей, пандемія COVID-19 спричинили зміни, що змушують говорити про глибоку економічну кризу. Водночас падіння реального ВВП на 6,6% та 9,8% у 2014 та 2015 рр. супроводжувалося та посилювалося кількома хвилями девальвації гривні, а це позначається на рівні соціальної та політичної стабільності народу України, вимагає вжиття відповідних заходів і втілення соціальних програм, які б сприяли піднесенню рівня життя як усього суспільства, так і соціально уразливих груп. Такі політичні завдання зумовлюють посилення наукового інтересу до соціальних послуг як особливо різновиду публічних послуг, теоретичного обґрунтування соціальної політики із забезпечення такого добробуту.

Категорія «публічні послуги» досліджувалася такими провідними науковцями, як В. Авер’янов, Д. Акімова, Н.Ю. Битяк, І. Венедиктова, І. Голосніченко, І. Дроздов, Н. Лікарчук, В. Лиса, І. Коліушко, В. Мамонова, Е. Ромата, С. Сербогін, В. Сороко, Г. Писаренко, В. Тимошук, А. Чемерис, Ю. Шаров. Велику увагу цьому питанню приділяли російські вчені-юристи, а саме Л. Мицкевич, Ю. Тихомиров, Л. Терещенко.

Вагомий внесок у дослідження проблеми соціальної сфери зробили відомі вчені Дж. Гелбрейт, Р. Інглегарт, Ф. Махлуп, І. Умесао, М. Порат, К. Кларк, П. Стоунбер; російські науковці К. Вальтух, Ю. Васильчук, Е. Вільховченко, В. Іноземцев, В. Маєвський, С. Надель, Р. Цвильов та ін.; вітчизняні В. Андрієнко, О. Власюк, А. Гальчинський, В. Геєць, О. Зернецька, В. Новицький, Ю. Павленко, Н. Парфенцева, С. Пірожков, О. Плотніков, А. Ревенко, Е. Савельєв, В. Трегобчук, А. Філіпенко, А. Чухно та ін.

Постановка завдання. Мета дослідження – привернути увагу науковців і всіх бажаючих до недостатньо дослідженої проблеми сутності соціальних послуг за умов розбудови в Україні соціально-орієнтованої ринкової економіки, їх публічного характеру, високої суспільної значущості, відповідальності та встановлення гарантій їх надання.

Результати дослідження. Спираючись на праці У. Демінга, поняття «послуга» у науковий обіг ввів французький економіст Жан-Батіст Сей, котрий у своїй праці «Трактат з політичної економії» визначив, що послуги надають не лише люди, але й речі та сили природи [1].

Пізніше інший французький економіст Фредерік Бастіа, спираючись на концепцію послуг Ж.-Б. Сея, ввів поняття «особисті послуги» й описав роль гармонізації інтересів у наданні послуг [2]. Під послугами автор розумів не лише реальні витрати у процесі праці, будь-які зусилля, що витрачаються будь-ким, або від яких звільняється той, хто цією послугою користується. Пізніше ця ідея лягла в основу соціальних послуг.

Аналізуючи поняття «послуга», зазначимо, що існує взаємозв’язок між поняттями «товар», «продукт» і «послуга». Часто послугу інтерпретують через товар, але частіше вживається словосполучення «товари та послуги». Послугу визначають через вартість, яка втілена в товарі, але не сам товар. Хоча послуга виступає міноюю вартістю товару, оскільки для спожив-

вача вона є складовою частиною споживчої вартості, вигоди, цінності, блага, які закладаються в товар [3, с. 184].

Таким чином, матеріальна цінність товару включає у себе надання послуги з його виробництва, яка у процесі діяльності перетворюється у цінність і задовольняє певні потреби та інтереси.

Проаналізувавши визначення сутності поняття «послуга», можна зазначити, що більшість авторів вважають, що послуга – це діяльність [4, с. 748; 5, с. 25; 6, с. 17; 7, с. 265; 8, с. 7], інша група авторів дотримується позиції, що послуга – це економічне благо [4, с. 748; 8, с. 7; 9, с. 337; 10, с. 661].

Як відомо, економічне благо – найбільш широке поняття, бо є всім тим, що виробляється, створюється і використовується в економіці, отже, воно не може чітко розкрити сутність поняття «послуга». Варто зазначити, що послугу розуміють і як різновид товару [8, с. 7; 11, с. 413].

Незважаючи на те, що в економічній літературі склалося уявлення про сферу послуг, досі не вироблене загальноприйняте визначення поняття «послуги». Це пов'язано з тим, що сутність послуги можна розглядати з різних позицій [12, с. 10]: як економічну категорію; як вид діяльності; як сферу; як грошовий потік.

За визначенням Ф. Котлера, «послуги – це об'єкти продажу у вигляді дій, вигод або задоволення». З цього випливає, що послуги не зберігаються, і клієнту пропонується щось таке, що не має матеріальної форми [13, с. 638].

Наступне визначення послуги дає Л.П. Хмелевська: «Послуга – це діяльність, виконана для задоволення чийось потреб, господарчих або інших зручностей, що надаються будь-кому» [14, с. 32]. Крім того, послуга може бути товаром, який має певні особливості: фізичну неосяжність, невіддільність від свого джерела, неможливість накопичення та зберігання, індивідуальність і плинність якісних характеристик, відсутність речового змісту (це лише діяльність, а не продукт).

Ш.Я. Турецький відносить до послуг те виробництво, яке «пов'язане із забезпеченням нормального користування населенням раніше придбаних промислових товарів» [15, с. 17].

Л.В. Ткаченко визначив послуги як «результат корисної діяльності, що змінює стан обличчя або товару, які представляють економічні суб'єкти один одному за попередньою згодою» [16, с. 8].

Таким чином, у загальному розумінні під «послугою» мається на увазі вид корисної діяльності, за котрого не виробляється матеріальних цінностей і власного виду товару, змінюється стан або якість уже наявного продукту, тобто до послуг відносять блага, які пропонуються не у вигляді речей, а у формі діяльності.

Деяко пізніше, з 80-х рр. ХХ ст. відбулася зміна пріоритетів у державному будівництві, а також у засадах і формі відносин між владою і громадянами. Людина, її права та свободи визнані головною соціальною цінністю, а головним завданням публічної влади визначено саме надання якісних послуг громадянам. Відповідно, громадяни у відносинах із владою є не прохачами, а споживачами послуг. Держава в особі публічних інститутів орієнтується на потреби суспільства, так само як у приватному секторі надавачі послуг орієнтуються на потреби споживача («клієнта»), його запити й очікування [17, с. 116].

В англійській мові еквівалентом категорії «публічні послуги» вживається термін «public services». У зв'язку з особливостями перекладу, так само як термін «public administration» перекладається як «публічна адміністрація» або «державне управління», замість терміна «публічні послуги» у нас спочатку вживався термін «державні послуги». У Концепції адміністративної реформи в Україні [18] паралельно використовувався і термін «управлінські послуги».

Термін «публічні послуги» набагато ширший від «державних послуг», адже їх можуть надавати державні та недержавні структури. Подекуди ці терміни вважають синонімічними. Але, на нашу думку, хибно змішувати ці поняття, оскільки вони мають різний зміст і з різних сторін характеризують послуги, що надаються. Державна послуга характеризує суб'єкт, що її надає: це завжди органи державної влади. Органи місцевого самоврядування можуть надавати послуги, аналогічні державним, але відповідно до конституційного статусу органів місцевого самоврядування такі послуги не можуть розглядатися як державні. Також слід зауважити, що при використанні категорії «послуги» головний акцент робиться на юридичних аспектах, зокрема на адміністративній процедурі їх надання. Пояснити це можна тим, що головними ідеологами запровадження теорії послуг в Україні є насамперед представники науки адміністративного права В.Б. Авер'янов та І.Б. Коліушко [17, с. 117].

І.В. Венедіктова визначає публічну послугу як «суспільно значущу діяльність аргіоті чітко регламентовану законодавством, для якої характерним є добровільний інтерес споживача послуги».

ги та індивідуальний характер її надання будь-якій особі, котра має на це право або звертається за реалізацією своїх прав, свобод і законних інтересів на рівних підставах безоплатно або в межах цін, визначених державою» [19].

Дефініції «публічні послуги» законодавство України не містить. Проте у Концепції розвитку системи надання адміністративних послуг органами виконавчої влади, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15 лютого 2006 р. № 90-р, зазначається, що послуги, які надаються органами державної влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами, організаціями, що перебувають в їх управлінні, становлять сферу публічних послуг [20].

Залежно від суб'єкта, котрий надає публічні послуги, розрізняють державні та муніципальні послуги. Державні послуги надаються органами державної влади (переважно виконавчої) та державними підприємствами, установами, організаціями, а також органами місцевого самоврядування в порядку виконання делегованих державою повноважень за рахунок коштів державного бюджету. Муніципальні послуги надаються органами місцевого самоврядування, а також органами виконавчої влади та підприємствами, установами, організаціями в порядку виконання делегованих органами місцевого самоврядування повноважень за рахунок коштів місцевого бюджету. Важливою складовою частиною як державних, так і муніципальних послуг є адміністративні послуги. Згідно зі ст. 1 Закону України «Про адміністративні послуги» цей результат здійснення владних повноважень суб'єктом надання адміністративних послуг за заявою фізичної або юридичної особи, спрямований на набуття, зміну чи припинення прав та / або обов'язків такої особи відповідно до закону, а суб'єктами надання адміністративних послуг визначено орган виконавчої влади, інший державний орган, орган влади Автономної Республіки Крим, орган місцевого самоврядування, їхніх посадових осіб, уповноважених за законом надавати адміністративні послуги [21].

М.І. Хавронюк на підставі аналізу законодавства України вказує, що публічні послуги – це «послуги, які надаються публічним сектором (тобто органами державної влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами й організаціями державної та комунальної форми власності), а в окремих випадках – приватним сектором під відповідальність публічного сектору (публічної влади) і за рахунок публічних коштів (тобто коштів державного і місцевих бюджетів)» [22, с. 43].

Г.З. Яремко зауважує, що особа, котра здійснює професійну діяльність із надання публічних послуг, – це суб'єкт, уповноважений на здійснення функцій держави чи місцевого самоврядування у формі послуг, результатом яких є прийняття у встановленому порядку офіційного акта, спрямованого на реалізацію та захист прав і законних інтересів особи, котра звернулася за послугою, та/або на виконання особою визначених законом обов'язків [23, с. 191]. Цю думку підтримує Р.Л. Максимович [24, с. 52].

Ю.А. Тихомиров вважає, що публічні послуги – це юридично і соціально значущі дії в інтересах суспільства, держави та громадян [25, с. 292].

Досліджуючи це питання з Е.В. Талапіною, науковці виокремлюють такі ознаки публічних послуг: забезпечують діяльність загальнозначущої спрямованості (спрямовані на реалізацію суспільних інтересів); мають необмежене коло суб'єктів, які користуються послугою; здійснюються або органом державної та муніципальної влади, або іншим суб'єктом; ґрунтуються як на публічній, так і на приватній власності [26, с. 5].

Отже, сутність публічних послуг передбачає взаємодію публічної влади (органами державного управління, органами муніципального самоврядування або іншим суб'єктом господарської діяльності) з об'єктом їх споживання та спрямовані на реалізацію суспільних інтересів.

Особливістю публічних послуг полягає в тому, що в отриманні таких послуг зацікавлене суспільство. Проте за умов реформування системи соціального захисту особливу увагу слід приділити соціальним послугам, які надаються державою та впливають на рівень життя населення. Ці послуги були вперше згадані в 70-х рр. ХХ ст. у класифікації Дж. Зінгельманна [27, с. 83]. Автор, структуруючи суспільне виробництво, виділив соціальні послуги поряд із виробничими, споживчими та розподільчими.

Якщо люди опинилися у складних життєвих обставинах, то держава з метою соціального захисту громадян надає їм соціальні послуги. Ефективність діяльності державної влади впливає на соціальну та політичну стабільність держави.

Соціальні послуги задовольняють поки що лише невідкладні потреби вразливих верств населення, не орієнтовані на запобігання виникненню складних життєвих обставин, не формують в осіб навичок реінтеграції у суспільство, що призводить до утримання значної кілько-

сті таких осіб під опікою держави. Соціальні послуги здебільшого надаються у стаціонарних інтернатних установах і закладах, внаслідок чого не реалізується право осіб проживати у громаді.

Саме тому урядом України була розроблена Стратегія реформування системи надання соціальних послуг [28], метою якої є забезпечення доступності до цих послуг, підвищення якості й ефективності їх надання.

Соціальні послуги – це комплекс правових, економічних, психологічних, освітніх, медичних, реабілітаційних та інших заходів, спрямованих на окремі соціальні групи чи індивідів, які перебувають у складних життєвих обставинах і потребують сторонньої допомоги, з метою поліпшення або відтворення їх життєдіяльності, соціальної адаптації та повернення до повноцінного життя. Під складними життєвими обставинами розуміють обставини, що об'єктивно порушують нормальну життєдіяльність особи, наслідки яких вона не може подолати самостійно (інвалідність, часткову втрату рухової активності у зв'язку зі старістю або станом здоров'я, самотність, сирітство, безпритульність, відсутність житла або роботи, насильство, зневажливе ставлення та негативні стосунки в сім'ї, малозабезпеченість, психологічний чи психічний розлад, стихійне лихо, катастрофу тощо) [29, с. 59].

Я.С. Белевцова визначає соціальні послуги як вид діяльності, спрямованої на задоволення основних соціальних потреб людини, попередження та подолання складних життєвих обставин, які вона не здатна подолати самотужки, з метою поліпшення або відтворення її життєдіяльності, сприяння соціальній адаптації, повернення до самостійного життя [30, с. 5].

К.В. Дубич визначає соціальні послуги як сукупність заходів, що спільно формуються та вживаються органами державної влади, фізичними особами та недержавними організаціями, спрямованих на пом'якшення або подолання складних життєвих обставин, соціального становища окремих осіб чи груп населення та повернення їх до повноцінної життєдіяльності [31].

Згідно із Законом України «Про соціальні послуги» соціальні послуги – це дії, спрямовані на профілактику складних життєвих обставин, подолання таких обставин або мінімізацію їх негативних наслідків для осіб / сімей, які в них перебувають. Особі / сім'ї можуть надаватися одна або одночасно декілька соціальних послуг. Порядок організації надання соціальних послуг затверджується Кабінетом Міністрів України [32].

Надання соціальних послуг ґрунтується на таких принципах: дотримання прав людини, прав дитини та прав осіб з інвалідністю; гуманізму; забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків; поваги до честі та гідності; толерантності; законності; соціальної справедливості; доступності та відкритості; неупередженості та безпечності; добровільності; індивідуального підходу; комплексності; конфіденційності; максимальної ефективності та прозорості використання надавачами соціальних послуг бюджетних та інших коштів; забезпечення високого рівня якості соціальних послуг. Отримуючи послуги, людина повинна відчувати, що до неї ставляться з повагою, враховують і задовольняють її емоційні та пізнавальні потреби.

Суб'єкти, котрі надають соціальні послуги, повинні забезпечувати повну конфіденційність відносин із клієнтами та нести відповідальність за дотримання етичних і правових норм. Тому для надання соціальних послуг залучаються соціальні працівники та інші фізичні особи, які мають відповідну освіту і схильні за особистими якостями до надання соціальних послуг.

Надавачами соціальних послуг на професійній основі за рахунок власних коштів, залучених коштів або коштів Державного чи місцевого бюджетів, можуть і недержавні суб'єкти, що діють на підставі ліцензії.

Соціальні послуги можуть надаватися як за плату, так і безкоштовно, адже задоволення інтересів громадян шляхом надання послуг і підвищення їх якості є першочерговою задачею влади. Обсяг соціальних послуг, що надається, визначається не сторонами, а приписами держави. За ненадання послуги та за належний рівень надання такої послуги органи управління несуть відповідальність.

Отже, для публічних послуг обов'язковим є публічний характер, висока суспільна значущість, відповідальність і встановлення гарантій їх надання.

Висновки. На основі вищевикладеного публічне управління у соціальній сфері реалізовується через надання соціальних послуг. Ключовими аспектами таких послуг є те, що за ознаками та природою є публічними. Крім того, соціальні послуги виділяються саме за сферою реалізації, а не за колом суб'єктів їх надання.

На нашу думку, соціальні послуги – це особливий різновид публічних послуг, які надаються державними та недержавними установами, з метою підвищення індивідуального і суспільного добробуту, що сприяє підтримці суспільства у стані економічної рівноваги, та спрямовані на

профілактику складних життєвих обставин, подолання таких обставин або мінімізацію їх негативних наслідків для осіб / сімей, котрі в них перебувають.

Список використаних джерел:

1. Deming W. E. Quality productivity and Competitive. URL: www.dol.gov/1000books-shapedwork.
2. Case law of the Court of Justice of the European Communities and Commission Decisions. URL: <http://www.tem.fi/index.phtml?en&s=2026>.
3. Лікарчук Н.В. Політичний маркетинг: теорія і практика : монографія ; Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова. Київ : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2012. 356 с.
4. Котлер Ф., Армстронг Г., Сондерс Д., Вонг В. Основы маркетинга / пер. с англ. Київ : Издательский дом «Вильямс», 1999. 1056 с.
5. Хаксевер К., Рендер Б., Рассел Р., Мердик Р. Управление и организация в сфере услуг. Теория и практика. Санкт-Петербург, 2002. 752 с.
6. Панкратьева Н. Система статистических показателей сферы услуг как сектора экономики. *Вопросы статистики*. 1998. № 4. С. 17–19.
7. Цивільне право України. Загальна частина : підручник / за ред. О.В. Дзери. Київ : Юрінком Інтер, 2010. 976 с.
8. Апопій В.В., Олексин І.І., Шутовська Н.О., Футало Т.В. Організація і технологія надання послуг : навчальний посібник / за ред. В.В. Апопія. Київ : ВЦ «Академія», 2006. 312 с.
9. Ассэль Г. Маркетинг: принципы и стратегия : учебник. Москва : ИНФРА-М, 2001. 564 с.
10. Блэк Д., Шедрин А.В., Осадчая И.М. Экономика. Толковый словарь: англ.-рус. Москва : ИНФРА-М: Весь Мир, 2000. 830 с.
11. Маркс К., Энгельс Ф. Сочинения. Т. 26. Ч. 1. Москва : Государственное изд-во политической литературы, 1962. 509 с.
12. Сидорова А.В. Экономико-статистические методы в управлении сферой услуг. Донецк : ДонНУ, 2002. 240 с.
13. Котлер Ф. Основы маркетинга. Москва : Изд. дом «Вильямс», 2006. 942 с.
14. Хмелевська Л.П. Особливості розвитку малого підприємництва у сфері побутового обслуговування населення України : дис. ... канд. екон. наук : 08.01.01. Київ, 2002. 230 с.
15. Гаркавенко С.С. Маркетинг. Київ : Лібра, 2002. 708 с.
16. Ткаченко Л.В. Маркетинг услуг : учебное пособие. Д.: ДАУБП, 2000. 102 с.
17. Ажажа М.А. Моніторинг як інструмент забезпечення якості державних, муніципальних послуг. *Гуманітарний вісник*. 2012. № 5. С. 270–277.
18. Авер'янов В.Б. Методологічні засади реформування українського адміністративного права. *Правова держава: Щорічник наукових праць Інституту держави і права ім. В.М. Корецького НАН України*. Вип. 12. 2001. С. 292–300.
19. Аванесова Г.А. Сервісна діяльність: історична і сучасна практика, підприємництво, менеджмент. Харків : Аспект прес, 2004. 245 с.
20. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 15 лютого 2006 р. № 90-р «Про затвердження Концепції розвитку надання системи адміністративних послуг органами виконавчої влади». URL: <https://www.kmu.gov.ua/pras/29277890>
21. Закон України від 06 вересня 2012 р. № 5203-VI «Про адміністративні послуги». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5203-17#Text>.
22. Хавронюк М.І. Науково-практичний коментар до Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції». Київ : Атіка, 2011. 424 с.
23. Яремко Г.З. Поняття особи, яка здійснює професійну діяльність з надання публічних послуг, як спеціального суб'єкта. *Противправна поведінка: погляд крізь призму юридичної науки* : матеріали I Всеукраїнської науково-практичної конференції (24 лютого 2012 р. м. Ніжин) / за заг. ред. І.Г. Богатирьова. Ніжин : Видавець ПП Лисенко, 2012. С. 190–192.
24. Максимович Р.Л. Коментар Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції». Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2012. 280 с.
25. Тихомиров Ю.А. Теория компетенции. Москва, 2001. 235 с.
26. Талапина Э., Тихомиров Ю. Публичные функции в экономике. *Право и экономика*. 2002. № 6. С. 4–7.
27. Бурменко Т.Д. Сфера услуг: экономика : учебное пособие. Москва : Кворус, 2007. 328 с. URL: <https://studfile.net/preview/1955884/>.

28. Стратегія реформування системи надання соціальних послуг. Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 08 серпня 2012 р. *Урядовий кур'єр*. 2012. 17 серпня
29. Понікаров В.Д., Топоркова М.М. Пенсійне та соціальне забезпечення : підручник. Харків : ВД «ІНЖСК», 2006. 400 с.
30. Белєвцова Я.С. Механізм підвищення якості соціальних послуг на рівні місцевих органів влади : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.02. Харків, 2011. 20 с.
31. Дубич К.В. Державне управління соціальними послугами: термінологічний аналіз. *Державне управління: теорія та практика*. 2014. № 1. С. 47–60.
32. Закон України від 17 січня 2019 р. № 2671-VIII «Про адміністративні послуги». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>.

УДК 342.9

DOI <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2020.3.28>

ПАСТУХ І.Д.

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ДОСВІДУ РЕГУЛЮВАННЯ КОНФЛІКТУ ІНТЕРЕСІВ НА ПРИКЛАДІ РЕСПУБЛІКИ СЛОВАЧЧИНА

У даній статті досліджено питання врегулювання конфлікту інтересів на прикладі Республіки Словаччина. Відносини щодо врегулювання конфлікту інтересів в публічній службі врегульовані Законом Словаччини «Про захист суспільних інтересів при виконанні державної посади» («О ochrane verejného záujmu pri výkone verejnej funkcie»). Даним Законом визначено такі ключові поняття: суспільний інтерес – це інтерес, який приносить майнову або іншу користь усім громадянам чи багатьом громадянам; особистий інтерес – це такий інтерес, який приносить майнову вигоду або іншу вигоду державній посадовій особі або її близьким особам; конфлікт інтересів є фактом, коли державна посадова особа, виконуючи свою функцію, надає перевагу особистим інтересам перед суспільними інтересами.

Законом Словаччини «Про захист суспільних інтересів при виконанні державної посади» встановлено обов'язок подавати декларацію до 30 квітня кожного календарного року.

На відміну від обмеження, передбаченого ст. 23 Закону України «Про запобігання корупції», у Словаччині допускається отримувати подарунок у розмірі, що не перевищує 10-кратну мінімальну заробітну плату, що, на нашу думку, сприяє порушенню конфлікту інтересу, а приймаючи до уваги середню заробітну плату у Словаччині в державному секторі, близько 1130 євро сума подарунку є досить великою.

Вважаємо за позитивне той факт, що суб'єкт-декларант не зобов'язаний подавати повторно декларацію, якщо її було подано протягом звітного календарного року, в разі переведення на іншу державну посаду, переобрання або призначення на ту саму державну посаду.

Також відзначимо, що одиницею, в розмірах яких вираховуються майнові права, тобто майно, яке особа повинна вносити в декларацію, вираховується не з розміру мінімального прожиткового мінімуму (як в Україні), а з розміру мінімальної заробітної плати. Зокрема, у Словаччині – це сума в розмірі 35 і більше розмірів заробітних плат, встановлених на 1 січня звітного року. Причому щомісячна заробітна плата державного службовця означає одну дванадцятку частину його річного доходу за попередній календарний рік перебування на державній службі.

Завершальною стадією розгляду провадження у справах про конфлікт інтересів є накладення штрафу. Одиницею визначення розміру штрафів є місячна заробіт-